

Göteborgs
Stad

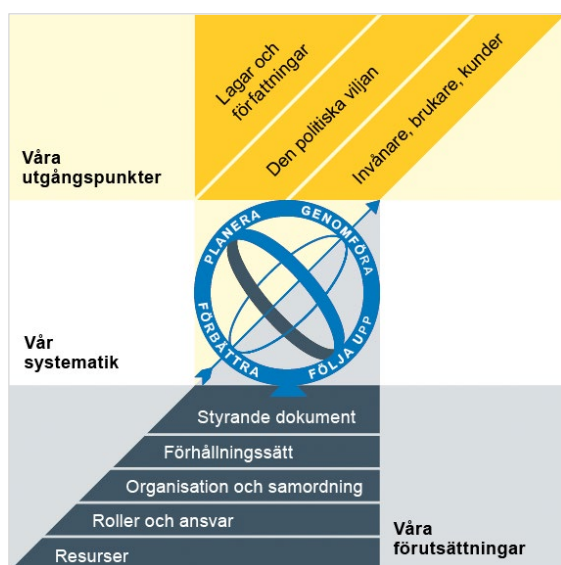
Grundskoleförvaltningens riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare

Gäller från 2025 och tillsvidare

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Grundskoleförvaltningens riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare

Beslutad av:
Grundskolenämnden

Gäller för:
Grundskoleförvaltningen

Diarienummer:
[Nummer]

**Datum och paragraf för
beslutet:**
[Text]

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tillsvidare

Senast reviderad:
2025-01-10

Dokumentansvarig:
[Funktion]

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje.....	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	6
Stödjande dokument.....	6
Strategier	8

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med denna riktlinje är att grundskoleförvaltningen ska

- arbeta för att elevers delaktighet och inflytande ska öka.
- etablera perspektivet att elever och vårdnadshavare har rätt till delaktighet och är omistliga resurser i förvaltningens arbete.
- bygga kapacitet och kompetens att involvera de vi är till för genom att utveckla och implementera stöd och verktyg i arbetet med delaktighet och inflytande.

Vem omfattas av riktlinjen

Riktlinjen avser de tre nivåerna nämnd, förvaltning och samtliga skol- och verksamhetsformer (grundskola, anpassad grundskola, förskoleklass och fritidshem) inom grundskoleförvaltningen i Göteborgs Stad.

Bakgrund

Delaktighet och inflytande i skolan

Utbildningen inom skolväsendet i Sverige syftar till att elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden. Utbildningen ska förankra och förmedla respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och elever ska ges inflytande över utbildningen.

I Skolkommitténs betänkande, Inflytande på riktigt (SOU 1996:22), anges tre skäl till att elever skall ges möjlighet till inflytande.

Dessa är:

- Inflytande är en mänsklig rättighet.
- Det är en del av skolans uppgift att fostra demokratiska medborgare.
- Delaktighet är en förutsättning för lärande.

Sambandet mellan upplevd delaktighet, välmående och lärande är väl etablerat. Skollagen, barnkonventionen, forskning och olika studier pekar på betydelsen av elevers delaktighet, både när det gäller måluppfyllelsen i skolan, elevernas hälsa, relationer, motivation, ansvarstagande och känsla av gemenskap. Således är ett

aktivt arbete med elevers delaktighet och inflytande en viktig pusselbit i många områden inom skolan.

Läroplanen lyfter fram att elevinflytande också handlar om att eleverna fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Elevinflytandet är alltså tänkt att i förlängningen bidra till en bättre undervisning.

I forskning inom demokratistärkande undervisning lyfts huvudsakligen arbetssätt som lyfter fram ett öppet klassrumsklimat, rollspel och elevers deltagande i beslutsprocesser som sätt att lära genom att praktisera demokrati. När skolan i hög grad involverar eleverna gynnas deras demokratilärande, både vad gäller kunskaper, förmågor och attityder¹. Och det finns studier som tyder på att arbetssätt i skolan kan påverka elevers attityder till deltagande och politiskt beteende senare i livet².

Elever och vårdnadshavare som resurser i grundskoleförvaltningens arbete

De vi är till för, elever, deras vårdnadshavare och ibland också medborgare i stort, har kunskap förvaltningen behöver. Dialog med de vi är till för kan ses som ett sätt att involvera dem i verksamhetsutveckling. Att i högre grad lyssna på de som är föremål för förvaltningens verksamhet ger förståelse för hur den fungerar och uppfattas. Dialog med de vi är till för handlar om att kombinera expertkunskap med erfarenhetsbaserad vardagsexpertis.

En organisation som aktivt tar tillvara brukarnas synpunkter, både genom att bjuda in till samtal och att vara öppna när vi uppvaktas, skapas både genom strukturer och arbetssätt och genom kultur och förhållningssätt som präglas av en nyfiken syn på de förvaltningen är till för.

Grundskolenämndens roll i att möjliggöra för demokratisk delaktighet

I nämndens reglemente finns uppdraget att aktivt arbeta med att skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande i nämndens verksamheter. Kommunen är inte enbart en serviceaktör som tillhandahåller välfärd för medborgarna, utan också en demokratiaktör. Att vara demokratiaktör innebär att skapa förståelse och legitimitet för kommunens uppdrag samt vara öppen med kommunens processer så att medborgarna kan välja att vara en del av dem.

Globalt sker en ökad autokratisering, och även i Sverige finns tecken på försvagad demokrati inom vissa avseenden. Detta visar på vikten av att stärka demokratiska förmågor och att möjliggöra jämlik demokratisk delaktighet och konstruktiv dialog³. Att genomföra dialogprocesser av god kvalitet är ett bidrag till att bredda det demokratiska deltagandet i en tid av ökad ojämlikhet. Det kan också bidra till

¹ [SoK-Demokratistärkande-undervisning-losenord \(1\).pdf](#)

² [Att lära demokrati – lärares arbetssätt i fokus](#)

³ [v-dem_dr2024_lowres.pdf](#)

ett demokratiskt samtalsklimat som hotas av ökad polarisering och hat och hot mot de som engagerar sig⁴.

Koppling till andra styrande dokument

Förutom skollagen, läroplanen och grundskolenämndens reglemente finns andra styrande dokument att beakta i arbetet med delaktighet och inflytande.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Artikel 12 i barnkonventionen lyfter särskilt fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet.

Göteborgs stads barnrättsplan syftar till att öka den kommungemensamma styrningen av barnrättsperspektivet samt att öka kompetensen och ambitionsnivån om barnrätt i staden. Planen innehåller bland annat ett uppdrag att öka valdeltagandet till ungdomsfullmäktige.

För att efterleva principen om barnets bästa, i enlighet med barnkonventionen, har grundskoleförvaltningen krav på sig att göra bedömningar av barns bästa vid beslut som rör barn. Som stöd i det arbetet används Grundskoleförvaltningens anvisning för bedömningar av barns bästa.

Grundskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen har tagit fram en gemensam anvisning för barns delaktighet i byggprocessen för att säkerställa att tjänstepersoner hämtar in elevers perspektiv när staden bygger och utvecklar skolmiljöer.

Grundskoleförvaltningens riktlinje för samverkan mellan skola och hem, kallad förväntansdokument, tydliggör vilka förväntningar de som arbetar i skolan, elever och vårdnadshavare kan ha på varandra och ska fungera som stöd i skolans uppdrag att samverka med hemmet.

Göteborg Stads program för en jämlika livsvillkor och jämlik hälsa är beslutad i kommunfullmäktige och arbetet syftar till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden. Ett av programmets målområden är *Delaktighet, inflytande och tillit*.

Denna riktlinje har även kopplingar till handlingsplanen Agenda 2030 genom den sociala hållbarhetsdimensionen.

Stödjande dokument

Göteborgs Stads handbok för medborgarinflytande är en digital handledning för medborgardialog och riktar sig till stadens tjänstepersoner och förtroendevalda.

⁴ [SKR Medborgardialog i styrning- FÖR ETT STÄRKT DEMOKRATISKT SAMHÄLLE](#)

Grundskoleförvaltningens dialogguide fungerar som stöd i planering, genomförande och uppföljning av olika typer av samtal med de vi är till för.

Strategier

Grundskolenämnden ska föra strukturerad dialog med elever och vårdnadshavare inför större beslut och vid behov i större strategiska frågor.

På samhällelig nivå handlar delaktighet och inflytande om möjligheten att delta i styret av det gemensamma. Grundskolenämnden ska bidra till delaktighet genom att löpande identifiera frågor att involvera elever, vårdnadshavare och ibland medborgare i stort kring. För tillitsskapande och demokratistärkande dialog krävs att möjlighet ges att planera för och genomföra processer av god kvalitet.

Berör: nämnd

Årligen möts grundskolenämnden och ungdomsfullmäktige för ett dialogmöte i syfte att stärka samarbetet mellan forumen.

Grundskolenämnden får ett ungt perspektiv på frågorna som diskuteras och de unga ledamöterna i ungdomsfullmäktige får en kanal till beslutsfattarna och ökad kunskap om politiskt arbete.

Enligt rutin tilldelas grundskolenämnden för kännedom motioner som ungdomsfullmäktige bifallit som rör sig inom nämndens ansvarsområde. De fördelas också till lämpliga tjänstepersoner på förvaltningen som har möjlighet att utveckla vidare samarbete med ungdomsfullmäktige i den aktuella frågan. Detta syftar till att stärka påverkansmöjligheterna för de unga ledamöterna och fungerar för förvaltningen som ett verktyg för att utveckla kvaliteten med stöd av barn och ungas kunskap, idéer och erfarenheter.

Berör: nämnd och förvaltning

Skapa förutsättningar för och uppmuntra deltagande i valet till Ungdomsfullmäktige som en del av skolans demokratiuppdrag och det systematiska kvalitetsarbetet samt att tydligt fördela ansvar för arbetet på skolan.

Ungdomsfullmäktige är Göteborgs stads formella forum för ungt inflytande. Grundskoleförvaltningen ansvarar för att förrätta val i samverkan med socialförvaltningarna, stadsledningskontoret, utbildningsförvaltningen, idrott- och föreningsförvaltningen, kulturförvaltningen och förvaltningen för demokrati- och medborgarservice. En tydlig framgångsfaktor för högt valdeltagande är att möjliggöra för elever att kunna rösta i skolan och att det finns en ansvarig medarbetare för demokratifrågor på skolan, där ansvar, tid och mandat att arbeta med valet till ungdomsfullmäktige ingår. Samverkande förvaltningars valstärkande arbete gör stor skillnad, varpå stärkt samverkan kring valet är viktigt.

Berör: Förvaltning och skolenheter

Grundskoleförvaltningen ska i större utsträckning använda elever och vårdnadshavare som resurser i utveckling av verksamheten.

De förvaltningen är till för, elever, deras vårdnadshavare och ibland medborgare i stort, har kunskap, perspektiv och erfarenheter förvaltningen behöver. Dialog med dem kan ses som ett sätt att involvera dem i verksamhetsutveckling och säkra bättre beslutsunderlag.

Förvaltningen behöver i högre utsträckning lyssna på de som är föremål för verksamheten för att bättre förstå hur den fungerar och upplevs för att klara uppdraget att leverera en så god service som möjligt.

För att kunna göra bedömningar av barns bästa i enlighet med kraven i barnkonventionen, behöver grundskoleförvaltningen ibland prata med barn själva eller med ombud för barn.

Grundskoleförvaltningen ska:

- stärka implementeringen av anvisningen för bedömningar av barns bästa.
- öka användandet av dialogskolorna, de skolenheter, med vilka central förvaltning har en överenskommelse att nyttja deras befintliga elev- och föräldraråd för dialog.
- stärka kapacitet och kompetens hos medarbetarna genom att sprida kunskapen i och öka användandet av den dialogguide som tagits fram för att stödja samtal med de vi är till för.

Berör: förvaltning och skolenheter

Grundskoleförvaltningen ska stärka implementeringen av stöd till skolorna i deras arbete med elevers och vårdnadshavares delaktighet och inflytande.

För att stärka skolornas arbete med elevers och vårdnadshavares delaktighet och inflytande finns en verktygslåda av olika typer av stöd att tillgå i form av:

- utbildningsmaterial kring arbetet med klass-och elevråd
- utbildningsmaterial om systematiskt arbetsmiljöarbete i form av elevskyddsombud.
- samlat material för fortbildning och undervisning på Lärarakademin och Digitala navet kring både elevinflytande uppdrag att samverka med hemmet.
- nätverket Mötesplats elevråd för skolpersonal som arbetar med elevinflytande i form av klass-och elevråd.
- fortbildning och handledning vid behov från medarbetare på central förvaltning.

Grundskoleförvaltningen ska:

- stärka implementeringen av det stödmaterial som finns framtaget
- verka för att nätverket Mötesplats elevråd stärker skolpersonals kunskaper och förmåga att arbeta med elevers delaktighet och inflytande.
- följa upp hur det används och effekterna av det
- vara tillgängliga för handledning i frågor som rör skolornas arbete med elevers och vårdnadshavares delaktighet och inflytande i skolan.

Berör: förvaltning och skolenheter